

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVI.

Blaj, 24 Februarie 1906

Numărul 8.

Criza Monarhiei.

Prin disolvarea camerei întâmplată în 19 Iaur, criza, care bătuse de mai bine de un an, a ajuns la o nouă fază.

Înfrângerea, ce a suferit partidul liberal cu ocaziunea ultimelor alegeri, a dat naștere *crizei de partid*, prefăcând majoritatea parlamentară a liberalilor în minoritate incapabilă de a governa mai departe țara.

Încăpăținarea și îndârjirea opoziției aliate, devenită majoritate în parlament, a cauzat *criza parlamentară*, făcând imposibilă formarea unui guvern parlamentar, care basându-se de-o-potrivă pe încrederea Monarhului și a majorității parlamentare, se poate conduce viața legislativă și administrativă a țării.

Pretensiunile așa numite „naționale magiare” isvorite din tendința netăgăduită de a cutropi celelalte individualități etnice ale țării și de a rupe cu desăvârșire legăturile intime de stat cu Austria a desbinat în două tabere mari întreaga Monarhie, și a dat ființă *crizei Monarhiei întregi*, care prin întâmplările ultimelor zile și-a câștigat toate atributele întâmplărilor istorice de grea cumpănă și de mare învățătură.

Nu pentru întâi accentuăm în coloanele acestui ziar, că misiunea Austro-Ungariei, nu poate fi altceva, decât asigurarea libertății politice și a dezvoltării culturale, sub Domnirea glorioasă a Dinastiei Habsburgice a tuturor popoarelor, cari o locuiesc, și că prin urmare numai acel sistem de guvernare poate în mod durabil se asigura mersul normal al afacerilor Monarhiei, care stă în serviciul acestei meniri a ei. În consecință la moment, ce dualismul inaugurat la 1867, a făcut posibilă hegemonia de rasă, cu toate perversitățile exclusivismului său a trebuit se fie clar înaintea ori-

cărui cugetător, că Monarhia va trebui din criză în criză se treacă, până atunci, până când va scoate din organismul său acele elemente — orgoliul de rasă, tendința de predominare și asuprire — cari împedecă îndeplinirea rațională a misiunii sale.

Deoparte dorul nestins după o nouă viață și noi întocmiri și lupta necurmată pentru libertate, izvor al fericirii și înaintării omenești, iar de altă parte tendința de a menține supremația de rasă și a câștiga cât de multe mijloace pentru întărirea acesteia precum resfățarea încrezută în căldura favorurilor fără sfârșit, era de provăzut.

Nu e de mirat deci, dacă criza ajunsă în aproape ultima fază ne dă prilej incontestabil să avem înaintea ochilor toate urmările funeste și prevăzute ale unui sistem greșit de guvernare.

Parlamentul resfățatilor atât de mult laudăroși cu dinasticismul și loialitatea seculară până când li-s'au făcut *toate* pe plac, acum când nu li-se iertă să dărime casa pentru toți deopotrivă necesară de neagă dreptul Monarhului de a-și denumi guvern, nu-i recunoaște nici chiar dreptul de a disolva camerele și îi vine bine a retrimite nedesfăcut prea înaltul rescript regal iar auctoritatea Monarhului are lipsă de sprijinul sutelor de baionete chiar în contra acelor, cari întru toate au fost sprijiniți!

Ori cât de tare ar justifica însă aceste întâmplări, punctul nostru de vedere totuși, conziderând multele pericole, cari pot rezulta din aceste stări de lucruri, ele stârnesc în noi sentimente de sinceră durere și adâncă îngrijorare pentru viitorul acestei țări tuturor deopotrivă scumpe.

Ne mângâie singur speranța, că cele petrecute, vor servi de bună învățătură în toate părțile și că dureroasa experiență va

da naștere unei nouă epoce, cu drepte conziderațiuni, și spulberarea parlamentului compus cu mijloace volnice pe baza unei legi nedrepte, va însămnă operațiunea mântuitoare a cangrenei istovitoare de viață.

Trebi învățătorești.

Chemarea unui învățător e, ca să desrădăcineze răul din sinul poporului, să-l lumineze, conducându-l pe căi adevărate, sporindu-i pe lângă înaintarea binelui pământesc și fericirea sufletească. Pentruca aceasta să o poată face, e de lipsă, ca el însuși învățătorul, să fie destul de luminat deștept la minte, poșezând cunoștințele de lipsă, cari le poțesc împrejurările de față.

Prima condiție, e ridicarea poziției, materiale la acel grad al așteptărilor, cât respectivul să fie în stare a lucra din răspuțeri, convingere, voce liberă, credință tare, scăpat cel puțin de acelea griji materiale, cari îi stau în cale, ca pedecă a împlinirii misiunii sale sublime, de tot grele și vecinic obositoare. Trebuie mai departe să aibă mijloacele de lipsă întru împlinirea datorințelor sale. Dar neîncujurat de lipsă e, sprijinul acelor indivizi, cari și-au eluțat o poziție bună și cultură mai înaltă.

Azi însă, când e mai necesar, ca societatea cultă să sprijinească pe învățător, cu durere trebuie să ne convingem, că departe de a ne da ajutor, ne desprețuiesc, ne țin de nește oameni, cari nu suntem demni a intra în societăți culte și a cerși ajutorul acelor, ci de a ne petrece zilele numai între popor.

Acest dispreț apoi trage după sine descurajarea, desprețuirea carierei învățătoarești și pe urmă pierderea poței de lucru. — Și oare atât de puțin să-și fi însușit un individ în preparandie, cât după câștigarea diplomei sale, să nu fie demn de stimă, pretinoasă primire din partea societăților noastre culte?! Nu, nu aceasta e pricina, ci starea lui materială, aproape de plâns; pentrucă în acelaș timp oameni cu mai puține cunoștințe, dar cu o stare mai bună, încap în societăți culte și-s patronați de unii și alții.

Reduși la popor, ce experiem?

În dieceza noastră a Gherlei (să poate și pe alt loc), aproape mai pe tot locul, cu prilejul alegerilor de învățător se fac târguri, stațiunile ceva mai de samă le

ocupă de regulă de acei indivizi, cari nu numai, că nu au făcut merite pe terenul învățătoresc, dar nice nu au barăm calificațiunea recerută și ajung la respectiva stațiune prin aceea, că lasă din salariu, plătesc poporului beuturi. Iar cei calificați, căzând dela stațiuni mai bune, față cu cei necalificați, ajung în așa locuri, unde viața li-e adevărat chin: și să disgustă, văzând, că din altă parte, ori și cum ar osteni întru împlinirea datorințelor sale, totuși nu capătă nici o recunoștință din partea nimănui. Societății inteligente nici că-i pasă de aceste trebi învățătorești, iar Conzistoriul diecezan al Gherlei, nu se prea interesează de toate acestea. La suplici ne răspund, — dacă ne răspund, că în contra poporului nu poate face nimica.

Iată unde am ajuns!... Și până când?! Au doară în dieceza Gherlei, atât de bună organizare este, încât nu e lipă nici de o îngrijire mai bună? Au doară noi nu suntem demni, ca Conzistoriul nostru diecezan, să ne sprijinească în năcazurile și neajunsurile noastre? Prin aceasta nu e vorbă numai de binele nostru propriu învățătoresc, ci din contră de înaintarea poporului nostru cel mai ramas în al culturii, după datele statistice chiar.

Și cum va putea asculta acest popor de sfaturile noastre, când simte, că el e poruncitorul nostru? Când știe, că el e unicul dătător de ton? Și noi? Pe noi ne privește, ba și numește „sluga“ sa, pe care ne plătește, și așadară ni-e stăpânul nostru. — De unde să avem dară sprigin? Cine să ne tindă mâna de ajutor? Cine să se intereseze de năcazurile noastre? Noi înșine?! Ce să putem noi face, cei fără putere?!

Stăm, punându-ne întrebări nouă înșine, trist cugetând la viitoriul nostru și al po-

porului nostru, pentru care însuși noi, învățătorii suntem răspunzători la cer și pe pământ! Nu vedem mijloace ajutătoare; iar viitorul zi de zi se îmbracă în un văl tot mai întunecat și ne face să ne întărâtăm ochiul cugetului nostru; tot mai tare pentru de a putea pătrunde în acel trist viitor. — Nu-s cărorile acestea negre, numai închipute, fără adevărate, cari dacă nu se vor schimba, ne vom simți încunjuțați de cele mai pătrunzătoare suspinuri, de lacrimile arzătoare ale păreri de rău.

Azi poporul nostru e deprins cu beutura, în dumineci și sărbători, cearcă crișmele, certele; și ce câștigă preste săptămână, în zi de sărbătoare, aproape tot cheltuieste pe alcool. — Ba chiar se ferește și de lucru, cu deosebire de acele lucruri, cari fi intră mai cu greu în cap. Poșede puțin spirit de întreprindere.

În casa părinților învață pruncii numai rele, iar dacă-i pedepsim pentru slaba cercetare a școlii, ni să sporește numai năcazul cu poporul, dar de altă parte nime nu ne poartă grija.

În delăsarea aceasta tot noi, învățătorii, suntem datori a ajuta pe popor.

Deci, cred a fi venit timpul, când să lăsăm la o parte disprețul și neinteresarea, atât din partea societăților noastre inteligente, cât și din partea Conzistoriului diecezan și punând umăr la umăr, într-o conțelegere, cerând ajutorul preabunului Părinte ceresc, să lucrăm cu toții pentru luminarea și întărirea poporului nostru, după care toți trăim, și pe care și datorința ne impune a-l ajuta!

Recea, la 20 Decembrie 1905.

Nicolae Borza,
învățător.

Magiarizare cu ajutorul Institutelor de credit. Sub acest titlu „Közművelődés“ din Alba Julia scrie în numărul din Duminica trecută, că în Királybánya (?), s'a înființat un institut de credit. Ținta pentru care s'a întemeiat e aceea ca să scape pe valachi — ținutul e curat românesc — de băncile valahe, și să-i pună sub scutul acestui institut magiar, care nu numai le va da împrumuturi mai ieftine, dar va fi și un puternic mijloc de magiarizare. Scopul și-l va ajunge, — cunoscut fiind ce putere mare are banul. „Ar fi de recomandat — sfârșește „Közm.“ — înființarea institutelor de credit prin toate ținuturile locuite de naționalități“.

Am reprodus această sfătoșitură, ca să se constate, cu ce lipsă de bun simț sunt foile magiare față cu noi și cum eternul gând e să magiarizeze pe toată lumea. Unde-s acuma dnii aceia, cari strigau contra institutelor de credit românești, iată aci „nobila“ tendință ce se are în vedere la înființarea unui institut de credit! Ne închipuim, ce alarm ar da foile magiare, dacă s'ar dovedi, că vreun institut de credit românesc, și-ar propune să facă și el aceea, ce sfătuiește autorul notiței de mai sus: să valahizeze întregă clientela! Când e vorba însă de magiarizat, atunci... e altă căciulă!...

Catolicismul în Iaponia. — Msgr. O'Connell, episcopul de Portland, reîntorcându-se dela curtea Micadoului, a expus în frumoase colori progresele religiei catolice în Iaponia și osăbita atențiune, de care a fost împărtășit, nu numai din partea domnitorului, ci și din partea clasei culte. Micado s'a bucurat de împrejurarea, că Sfinția Sa e primul domnitor european, care salută Iaponia după terminarea marelui războiu.

FEUILLETON.

PRIBEAG.

după W. HAZSLAN.

Mergeam în dogoreala soarelui de vară,
Muncit de dor
De cei de-acasă. 'N drum — acum a căta oară! —
Priviri străine, reci mă 'ntâmpinară...
Adoarme 'ncet
Amurgu în văi
Și Noaptea urcă 'n haină neagră ascunse căi.
Pe ceriul vânt, sus, clipesc în adurmire
Stea lângă stea.
Icoanele străbune 'mi vin în amintire
Cum pe păreți veghiază în aromire.
— Spre casă 'n vis
Călătoresc
Dar, vai! străin prin țări străine rătăcesc.
Acasă, mama aprinde 'n feșnic luminarea,
Dar mie nu —
Eu nu mai văd acum 'naintea mea cărarea
Și nime nu-mi alină alergarea...
În iarbă aci
Lângă izvor
Mi-oi odihni slăbitu-mi pas pribegitor.
În casa scundă singuri povestescu-și jalnici
De cel pribeg
Bătrânii... — De pe culmi din jur, stejarii falnici
Trimit înforări de șoapte tainici.
Și sus în cer
O blândă stea
Adastă dulce, privind trist în fața mea.

Nerian.

DOUA IUBIRI. *)

I.

De departe ai gândi că e o pădurice, și că printre arborii stufoși cine știe cum a rămas câte-o pată albă de var. Numai când te apropii și vezi cum iasă pe drumul alb, carele cu boi îndesați, ce-și mișcă pe îndelete lăstarele, rumegând cu ochii de jumătate închiși. — vezi că acolo trebuie să fie o gospodărie de oameni. Și ce mai oameni! Când vezi unul, să stai în loc și să te uiți după el, până îl scapi din vedere. Înalți, albeneti la față, de par'că nu ei stau în arșița soarelui, cu mustăți negre și cu niște ochi pătrunzători, de-i simți până în suflet, când s'au oprit odată asupra ta. După ce nu-i mai vezi, simți că trebuie să privești sus în înălțimi, ca și când ar fi să vezi un vultur, cum trece pe de-asupra ta. — Intri însă pe drumul neted în păduricea aceea și vezi că nu e numai o gospodărie de oameni, o hodaie, ci un sat întreg, ce stă tihnit un umbra pometului bogat. O măreție, un simț de neatarnare se desprinde par'că din ori-ce casă șindrilită, cu păreți albi ca de lapte, cu ograda largă. Băieți sănătoși bulgări se joacă pe la porțițe. Ți-se oprește privirea pe ei: au ochi umezi, negri, obrații împurpurați, fragezi, de să-i tai cu un fir de păr. Femei nu prea vezi. — unde și unde câte-o bătrână, cu furca în brâu, șede la poartă și-și umple poala șurții de lână cu gușile din caer, ce atâta le-a amestecat în gură, până era aproape să le înghiță. Și tot mergi pe drum încolo mirându-te, până ce între arbori înalți, bătrâni, cu ramurile mestecate,

zărești o casă înaltă, grea, cu păreții suri, ce pare că a împietrit de veacuri acolo. Două turnulețe, la meazăzi și la răsărit, își desvâluie în lumina soarelui, coperișele pline de negei suri și verzi. Ai zice că e biserică, dar prea pare că-ți spune: „stai departe, trecătorule!“ Și în jurul bisericilor nu se trage așa un zid gros și înalt, cum e zidul, ce încunjuță hotarul de grădină, în care e casa asta. Vezi bine că nu-i biserică! Iată biserică, drăguța, colo mai la lumină, pe-o măgură mică. Vezi crucea neagră de lemn de-asupra clopotniței cernite, și știi că lângă ea, zidirea aceea, trebuie să fie casa Domnului. — Și aproape de biserică casa popii, — știi, să fie cinstesatului întreg. Oamenii zic, că vor face ei și biserică nouă, dar întâiu au trebuit să șteargă de pe fața pământului casa cea veche, în care a șezut popa cel bătrân. Că era mai mare rușine o așa casă. Vrednici oameni!

Dacă ești domn și trecând prin satul asta, nu intri la popa, a doua oară să nu mai treci, că-ți iasă în drum și te spală, — ori cine ai fi! „Crezi că n'am să omenesc un oaspe? Crezi că trebuie să cumpăr vin dela jidanul, ca să-ți dau un păhar? Ce mai lume! Să meargă ca pe lângă o poartă străină, pare-că suntem urși și nu oameni! Ce, nici acum nu vrei să vii?“ — Tu ești străin, nu l-ai văzut în viața ta, dar acum simți că trebuie să-l urmezi. E de o frumuseță, cum n'ai mai văzut. Mustățile groase, perdute în bogăția de barbă neagră, niște ochi, în cari totdeauna vezi sufletul. — sufletul aprig, aprins, o frunte înaltă și senină. Să-l tipărești și să-l pui în biserică cea dintâiu din țară, unde umbli crăese și cocoane mari, și să

*) Cu învoirea autorului reprodusă din nr. 2 și 3 al „Luceafărului“.

Profesorimea dela universitatea din Tokio, l'a rugat să țină o conferință despre religia catolică, care a avut un succes desăvârșit, fiind de față câteva mii de tineri universitari, cari l'au aclamat de repetite ori. Afară de aceea, la insistința supremului consiliu de instrucție, a mai ținut o conferință în limba latină asupra aceluiaș subiect. O'Connel a fost decorat cu cea mai mare distincțiune, ce se dă străinilor. După informațiile sale, numărul catolicilor e de 70 mii, și acest număr ar crește mereu dacă s'ar trimite misiuni numeroase în Iaponia.

Obiceiuri rituale.

Varviz, în faur 1906.

Referitor la chestia sulevată în Nr. 4 din a. c. a prețiosului nostru organ de publicitate „Unirea”, cutez a-mi espune în cele următoare părerea.

Punerea în sicriu se practică și în Varviz, dar numai la oameni fruntași și mai apropiați de centrul parohiei.

Ceremonialul obicinuit e, începutul din rânduiala îngropării laicilor, dar se cântă și troparele morților.

Prin anii 80 era în us și pe aici s'arasta și era aproape generală această datină, astăzi însă nu se mai face, precum de un timp încoace, nu se mai practică nici obiceiul, de a împărți la groapă sub durata sărutării ultime: colaci, sare și cruceri. Prin anii 70 se mai practica încă datina de a umbla în postul crăciunului cu icoana, când adecă preotul însoțit de cantor, umblau din casă în casă pe la credincioși. Cest din urmă purta atârnată icoana nașterii Dom-

nului, și de câteori intrau la vreun credincios o preda preotului, care o întindea căsenilor spre sărutare, iar cantorul în acest interval intona tropariul nașterii.

Remuneratia era dela fiecare casă o ferdelă de ovăs. Această datină nu suplinea umblatul cu crucea pe la bobotează, care încă se făcea în toată regula. Poate pe airea și astăzi e în us.

Destul că și acest obicei frumos și cuvenit ca și altele multe, din motive private și arbitrare a respectivului preot s-a abrogat. În această privință împărtășesc întru toate părerea colegului „f.”

Revenind acuma la obiectul propriu, respective la Ghimeș, datina punerii în sicriu acolo e generală, practică în curs de 56 de ani, fără întrerupere de actualul paroh, care de sigur nu dânsul a introdus-o.

Este însă la mijloc un inconvenient de samă. Punerea în sicriu se face în ziua premergătoare înmormântării, — cam de câtră sară și fiind parohia reslătită prin văi și munți, preotul în multe cazuri e constrâns din cauza depărtării de 8—10 km. după punerea în sicriu a rămănea și peste noapte la cutare vecin din apropierea casei mortuare, — în 1895—6 am fost martor ocular la câteva cazuri concrete, ca astfel în dimineața zilei următoare, să poată perface prohodul, fiind datina a înmormânta pe toți morții din parohie în cimiterul de lângă biserică și încât e posibil, după astrucare a să celebra și liturghie pentru cel repausat.

Cu toată inconvenienta, dacă această datină e generalizată și considerată din partea credincioșilor ca o parte întregitoare a înmormântării, nu e permis a face încercare de abrogare, cu atât mai vârtos, că recompensa pentru osteneala preotului e proporționată în cele mai multe cazuri, altcum

chiar în Ghimeș încă nu s'ar putea abroga, fără a întâmpina o reacțiune puternică a credincioșilor, cari ar putea să aibă urmări desastroase.

Admițând cazul, că Venerata auctoritate bisericească ar fi în plăcuta poziție de a dispune edarea opului contemplat în conc. prov. I. tit. VI. c. 5. nu-mi vine a crede, că se va simți îndemnată a face o „tabula rasa” peste unele datini prea generalizate în biserică noastră.

E dureros, dacă unii preoți din motive igienice, practice se socot pe sine a fi îndreptățiți motu proprio a abroga datini pii, cari nu fără motiv se poate presupune că au intrunit aprobarea tacită a auctorității competente.

Fiind chestia de natură pur bisericească, precum în alte cazuri, așa și aici Preaven. Ordinariat concernent are cuvântul și totdeauna va liniști în cazuri dubii conștiința oricărui preot bun.

uva.

CORESPONDINTE.

Instalare de protopop.

De pe Crișul repede.

În 18 l. c. st. n. s'a introdus de paroh al Vadului și de protopop actual al districtului Criș, Cl. D. Dr. Paul Luran, până acum administrator parohial în Istrău, prin Il. Sa Dr. Augustin Luran, vicar general episcopesc, fiind de față toți preoții districtuali și popor mult, atât din Vad, cât și din satele vecine.

După s. Evanghelie Il. Sa să urcă pe amvon și dispunând cetirea actelor de de-

vorbească o țară întreagă de el. De unde Dumnezeu sfântul să se fi sălășluit în satul acesta? Dar n'ai vreme să te gândești mult, că popa îți deschide porțile. Simți de-acuma de ce-l arde pe popa, să nu treci pe lângă el, fără să-l cercetezi. O curte curată ca un păhar și niște șoproane și niște grajduri, de să te întorci și să te uiți mirat la popa. „Apoi de, astea ce-s? Iacă așa! Zidri”. Zice și te duce în casă. La început nu vezi nimic, ai senzația că visezi. Și așa în vis vezi două chipuri de fete, de-ți pierzi toate mințile, când stai înaintea lor. Vin și dau mâna cu tine, și tu nu știi de le-ai strâns mâna ori numai umbra mâinii lor. Dintr'o altă odaie vine preoteasa: ea trebuie să fie, e mai în vrăstă, dar tot așa de frumoasă. Nu poți zice un cuvânt legănat, abia târziu îți scapă un oftat adânc din piept. Încetul cu încetul îți trece senzația, că visezi și ochii ți-se luminează de-odată și inima ți-se umple de o bucurie nemărginită. Și nu ai văzut în viața ta oamenii aceștia până acum! Dar te simți așa de bine între ei, așa de acasă, de nu ți-ar mai veni nici când să te duci de acolo. Numai acum înțelegi deplin stăruința popii de a te avea oaspe. O așa îndestulare, atâta sănătate și viață nu ți-a mai fost dat să vezi. Dacă ai fost desnașdărit mai înainte, când mergeai pe drum, — când pleci din casa popii, simți că ai câștigat o putere uriașă de muncă și de luptă. Și popa arăta că într-adevăr are cu ce omeni oaspeții. Copilele umblau sprintene, de să nu fi adus nici un pui fript, nici un rând de plăcinte, te-ai fi saturat, văzându-le mersul. Popa să nu fi adus nici o cană de vin vechiu din pivniță, te-ar fi îmbătat numai cu muzica glasului plăcut.

Aspră fire popa, vedeai din cum trăneste păharul de masă, de câte-ori îl golia. Fetele zimbau și te ucideau numai cu o privire aruncată pe furis. „Suflete, cântă-ne ceva, s'andă și dumnealui o privighetoare din pădurile noastre!” Popa zicea astfel câtră preoteasa. Și spunea cuvintele așa de liniștit, fără nici un semn de fală, ea și când altul în locul lui ar fi zis: „Femeie, dă-mi un chibrit!” Preoteasa sorbia și ea din păharel, așa cum sorb femeile, și privia apoi țintă la popa. O doină curată, subțire, tremurată, umplea odaia parcă nu cu glas, ci cu un parfum îmbătător. Să jori că în tot lungul Târnavelor, și câtu-i țara Secașului, nu găsești o țarancă sau o fată, care să cânte așa.

Stai așa și ascultă și dela o vreme te cuprinde o teamă: de judeci oare cu mintea sănătoasă ori deee un vis tot ce te încunjoară în casa asta. E drept că și țărani ca în satul acesta nu găsești, să umbli poște de-arândul, așa lugeri de oameni. Și au un cer senin ca cicoarea, și au păduri înalte de brad, și un aer, de-ți aduna sângele în obraji.

Dacă apuci să scapi, până nu se întunecă și să-ți vezi de drum, te depărtezi cu o imagine curată de vis, care te urmărește zile întregi. Dacă însă ai apucat să rămâi până să aprinde lampa, se schimbă totul. Vinul vine meren, popa bea vârtos, dar nu se îmbată nici odată. Numai ochii ți schânteiază, glasul-i e mai puternic, și din când în când i-se încrețește fruntea. „Bea, frate, ce sfântu, așa român ești? Bea că-mi crapă butile în pivniță și n'are cine bea. Zvântă-l, frate, să nu rămâe un picur.” Și el prinde cu amândouă mâinile

cana de vin și umple iar păharele. „Așa! lumea asta se duce, iacășa se trece cum înghiți un păhar de vin. Și să ai cel puțin câte-odată pe cineva, cu care să bei. Femeile, ele nu știu!” Golește iar păharul și-l izbește puternic de masă. Ochii-i caută pe cineva prin casă și nu găsesc nimic. Fetele, știind ce are să urmeze, se retrag încet, așoase pe divanul din fund. Preoteasa, văzând și ea ce vine acum, se apropie mai tare cu scaunul de popa. El se uită țintă la străin: „Înțelegi tu, frate, ce va să zică aceea: Să muncești o viață și să n'ai pe nime, de cine să legi o nădejde? Asta o poți înțelege, asta nu-i gren de înțeles! Dar să fi avut pe acel cineva, să-l ai și acum, și totuși să n'ai nici o nădejde! Asta s'o pricepi tu! Că femeia-i femeie, și-arât! Crezi, că nu-mi iubesc fetele? O, tu nu știi, frate, tu nu știi nimic!” — Preoteasa se apropie mai tare, și-i spune încet: „Las', dragă, vezi copilele iar se supără!” Popa nu mai zice nimic, fetele se ridică și trec în odaia vecină. Asta o durea pe preoteasa! Vie oaspeții cât de mulți, aducă popa pe cine vrea în casă, dar să-l lase să plece, până nu se înoptează. Că dacă s'a înopțat odată, popa n'ar mai lăsa vre-un oaspe să plece pentru lumea asta. Și-apoi s'apucă să-i spună lucruri, pe cari nu le înțelege străinul, și cine știe ce gânduri își va face despre ei.

Popa un răstimp mare nu zice nimic. Se gândește la ceva foarte depărtat, căci privește prin pereții odăii, ca și când ar fi de sticlă. Apoi se scoală de-odată în picioare: „Să fi avut pe cineva odată, frate, și-apoi să nu-l mai ai! Și tu să fi cel ce-i poruncești, și totuși să nu-i poți porunci! Să vezi cum ți-se zdrobește o nădejde tare,

numire predă noului paroh-protopop cheile bisericeii, evangelia, liturgierul și sigilul parohial și protopopesc, ținând o predică, care de multe ori a mișcat până la lacrimi pe ascultători. Apoi se urcă pe amvon noul paroh-protopop predicându-ne despre pacea creștinească, care a venit să o propage între credincioșii săi și în întreg districtul. Să continuă apoi s. Liturgie, la care răspunsurile le-a dat corul tinăr bisericesc din Borodul-Mare, făcând laudă parohului de acolo Emil Perényi și tinărului învățător Ioan Popp.

După s. Liturgie Ilustritatea Sa cu noul paroh-protopop a cercetat pe curatorul primar, îmbucurând cu aceasta atâta pe curator, cât și pe toți credincioșii din Vad.

Ne-am intrunit apoi la casa ospitală a D-lui Bicz, forestierul dominului Zichy, unde nestorul districtului Ioan Venter, preot în Topa de Criș a salutată pe noul protopop districtual, la care noul protopop răspunde cu căldură deplină, rugând pe preoții con-districtuali, ca să-l ajute întru îndeplinirea oficiului său.

După aceste a urmat banchetul la masa ospitală a D-lui Bicz și ne-am depărtat cu toții cu cea mai bună speranță, că noul protopop al Crișului, va fi vrednic, de încrederea Ilustrității Sale a D-lui Episcop diecezan, care, ca și pe un om tinăr l-a pus în fruntea acestui district. Atotputernicul săi ajute în toate planurile sale bune și nobile!

G. H.

REVISTE.

Budapesta. Ziua de 19 Febr. a trecut în liniște și fără șgomot,

cum nici nu se credea, că o zi de un moment istoric așa mare va putea sbura fără se lase alte urme, decât că Kossuthiștii, cari au provocat aceste stări triste de lucruri, să vadă că nu-s singuri domni în aceasta țară. Sunt popoare aci fără ajutorul cărora ungerii nu pot face nimic.

Disolvarea parlamentului a decurs în toată ordinea. Comisariul regesc Nyiri, a trimis președintelui camerei Rakovszky trei scrisori; în prima aduce la cunoștință, că a fost denumit de comisar regesc, iar doue au fost rescripte regești. Președintele declară înaintea camerei, că după-ce regele s'a obicinuit a-și exercita puterea sa executivă prin ministrul responsabil, propune, că actele ce li-să predau prin un comisar regesc, a cărui alegere e neconstituțională, să fie retrimisă comisarului Nyiri. Aceasta propunere eroică s'a primit cu strigăte freme-tice de eroi constituționali. S'a hotărât tot odată, că obiectele de discuție fiind sfârșite ședința să, ridică, cerând a să continua în 21 Febr. a. c. Camera a precedat apoi la verificarea proiectului verbal, care sa și săvârșit. Pe când începea să părăsiască deputații sala, apare colonelul de honvezi Fabrițius, urcă estrada presidială și cetește de acolo rescriptul regesc, prin care să disoalvă dieta. După aceasta sala a fost golită de deputați și au pus peceți pe toate ușile clădirii parlamentului.

În acelaș timp s'a deschis și camera magnaților, unde s'a cetit în toată liniștea rescriptele regești, s'au luat la cunoștință și s'a închis imediat ședința.

Rescriptul regesc, prin care să disoalvă dieta, este următorul:

„Noi Francisc Iosif I. din mila lui Dumnezeu împărat al Austriei, rege al Boemiei etc. rege apostolic al Ungeriei.

„Steagurilor Ungariei noastre fidele și ai țărilor anexe, Magnaților bisericești și mireni, precum și deputaților adunați în dieta convocată de noi pe ziua de 15 Februarie 1905 în capitala și reședința noastră Budapesta, salutul nostru regal.

„Iubiți fideli! Deoarece partidele aliate ale majorității dietei, la repetițiile noastre provocări au refuzat statornic a veni la guvern pe o bază de guvernare acceptabilă și fără violarea drepturilor noastre regești garantate în lege — așa dar, spre regretul inimei noastre, nu putem aștepta o activitate folositoare în interesul țării dela această dietă, — la propunerea ministeriului nostru ungar declarăm disolvată dieta convocată pe ziua de 15 Februarie 1905, rezervându-ne a convoca cât mai curând o nouă dietă.

„Față cu cari de altmintrea rămânem aplecați cu garanția noastră regală permanentă.

„Dat în Viena, anul una mie nouă-sute-șeșase, Februarie șeptesprezece.

(ss) Francisc Iosif.

Baron Géza Fejérváry m. p.

Roma. Să anunță, că P. S. Papa a adresat catolicilor din Franța o inciclică, în care să face pe scurt istoricul măsurilor luate de guvernul francez contra bisericeii catolice și că S. Scaun a făcut tot posibilul, ca să prevină aceasta mare nefericire. Enciclica condamnă separațiunea.

și să stai cu mâinile în sin. Ba când te întâlnești cu cel ce-a fost al tău. să fie destul să-ți zică o vorbă, ca tu să nu-i mai poți zice nimic. Asta s'o înțelegi tu, și-apoi să-mi înțelegi inima! Să te doară sufletul, pentru-că ți-se zdrobește. și totuși să ți-se umeziască ochii, când vezi că el e fericit. Preoteasa îl împacă iar. popa își umple paharul, se ridică, ciocnește cu tine și zice foarte serios, cu glas adânc: „Să trăiască Dau, la mulți ani să trăiască!“ — Apoi adaugă scurt: „Acum s'a gătat. Nu mai bem!“ Dar de durmit trebuie să dormi la ei în noaptea aceea. Popa în pat se liniștește și povestești cu el de-a mai mare dragul. Știe atâtea întâmplări, atâtea pătani și le spune așa de frumos. Tu stai nedumerit, și nu știi nici la ce să te gândești. Dar în curând ți-se reimprospătează impresia cea dintâi ce ai avut-o, când ai intrat în casa popii, și adormi visând, cum donă zine se pogoară din cer și înseninează văzduhul tot.

II.

Oamenii spun, că de când s'au pomenit, în satul acesta au fost tot preoți din neamul Muntenestilor. Popa Ion, popa Nicolae, popa Vasile, și așa pe rând toți câți sunt amintiți la eșirea cu darurile, până la preotul, ce face acum pomenirile celor adormiți, până la popa Iancu, toți sunt din neamul acesta. Căutarea vestii și niște dragi de români, de fetele celea mai frumoase din jur scâpărau toate să le fie preotese. Oameni cu dare de mână din moș strămoși, cari puneau în buzunar, fără să se uite la ei hama, ce-i căpătau la boțeze și cununii. Pentru înmormântări nu-și

aduce nime aminte să fi luat vre-odată ceva. Era destul că fac îngroparea, căci aveau o inimă miloasă de lăcrimau alătura cu rudenile celor adormiți. Popa, care a fost înaintea lui Iancu. — popa cel bătrân — a murit în furci în vremile de lumină mare și de izbucniri puternice ale răzmeriții. Oamenii îți arată și acum locul. — aproape de biserică, — unde și-a dat sufletul, ca un făcător de rele. Și când îți povestesc cum s'a întâmplat, nu se uită la tine, ci ochii lor privesc, arși de durere și încruntați, spre munții vineți, ce-și desvâluie în lumina soarelui toată greutatea lor. Când sfârșesc de spus, numai atunci își pleacă capul în pământ și zic în glas plin de remușcări, par'că: „A fost un sfânt!“

Popa Iancu, nu știe nime de ce, nu vorbește nici când despre tatăl-său, nu-l amintește nici odată pe „popa cel bătrân“. În casă însă, sub icoana răstignirii, îi are chipul, un chip, care privește, ager și muștrător, pe ori-cine intră în casa popii Iancu. Numai când cele donă fete trec pe lângă el, par'că privirile i-se îmbună, și un zimbet par'că vrea să-i incremeniască pe buze. Când trec copilele, și când trecea Dan, feciorul popii Iancu, singurul fecior. Numai cât Dan nu prea era pe-acasă. Popa Iancu l-a dat de mult la carte. să nu se stingă vița de chirotoniți a Muntenestilor. Și-a vrut el să-i deie o învățătură temeinică. Dintâiu l-a dat la școli românești. Și învăța băiatul, că aveă o frunte deschisă și niște ochi luminoși, de se înseninau și dascălii și simțiau par'că așa o căldură la inimă, când răspundea Dan. Popa Iancu însă nu era mulțumit. Câte-odată se gândia mult, pareă că vede el ceva departe, și

după-ce isprăvia cu gânditul, zicea preotesei: „Tu, Mario, cine știe...“ Dar vorba n'o isprăvia nici-odată, să știe preoteasa ce vrea să spue. A văzut numai că la a cincina clasă Dan a trebuit să meargă la școli străine. Băiatul s'a împotrivit cât l-au ajutat puterile lui de cincisprezece ani. Când l-a suit popa în căruță, a răcnit odată: „Nu mă duc, tată!“ și-a dat să sară din căruță. Dar Iancu l-a luat în brațe, l-a strins odată la pept. l-a sărutat și i-a zis așezându-l frumos pe lădiță: „Ce știi tu! Ba te duci!“

Preoteasa a rămas ca de var. răzimată de stâlpul porții, pe când sluga voinic ardea cu biciul caili suri, ce alergau în sărite. Și Dan le-a scris a treia zi, că ia lumea în cap, așa îi de urât, așa îi de străin. Dar n'a luat-o, că a patra zi popa a fost acolo, și numai atâtea i-a zis copilului: „Măi, Dane, mă, nu vrei tu s'ascuți de tatăl-tău, mă?“ D'ai trâmura glasul și ochii îi erau plini de lacrimi. Copilul s'a uitat un răstimp la el, apoi plânsul izbucni și numai atâtea a putut să zică: „Rămâiu, tată!“

(Va urma.)

Alfus.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

Franta — să zice în enciclica — din legăturile ce le-a avut cu biserica a dobândit sute de ani mărirea și bunul său nume. Concordatul bilateral încheiat în 1801 cu guvernul francez la desconsiderat fără să observe usul internațional, ce se obicinuieste la desfacerea contractelor. — Biserica este atacată prin faptul că nu se respectează ierarhia când să încredințează cultul public unor societăți puse sub iurisdicțiunea autorităților civile. Violează libertatea bisericii limitând influința ierarhiei asupra credincioșilor și a cultului. Violează dreptul de proprietate al bisericii despoind-o de averea sa, de obiectele sacre și fundațiunile sale, precum și de salariile slujitorilor bisericii, cari nu erau decât o despăgubire a averilor confiscate în revoluțiunea primă. Papa regretă că legea aceasta sfășie pacea internă a Franței tocmai în clipele de față, când ar fi lipsă de o unire mai mare între fiii poporului francez.

Enciclica apelează la preoți și popor îndemnându să se concentreze și să jertfiască; credincioșii să fie supuși preoților și episcopilor lor și să-și îndrepteze viața publică și privată după învățăturile morale creștine. Să aibă încredere în Dumnezeu, care va trimite liniște și pace Franței.

TEODOR KÖVÁRY,

prepozitul capitular gr.-cat. de Oradea-mare.

Joi după prânz și-a terminat lungă viață venerabilul prepozit *Teodor Köváry*, în respectabila etate de 87 ani, lăsând ca o eternă pomenire despre sine o fundațiune de stipendii.

Köváry s'a născut la 10 Martie 1819 în Portelec, a terminat studiile filosofice la Orade, iar celea teologice la Budapesta. În 1843. e hirotonit ca preot celibe și numit profesor la gimnaziul din Beiuș, unde mai târziu a funcționat și ca director. Pe când a fost numit asesor consistorial, canonic onorar și actual, inspector scolastic, președintele tribunalului matrimonial, vicariu general episcopesc și la 1881. prepozit.

Înmormântarea se va face mâine, Sâmbătă, la 3 oare p. m.

În veci amintirea lui!

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pentru noua noastră biserică, zidită în anul 1905, la care numai iconostasul mai lipsește, a donat un rând de odăjdii bisericesti colorate dimpreună cu stihar, credincioșul Nicolae Turcan cu soția sa Maria n. Dancu, în preț de 110 cor. Mihail Bugner cu soția sa Rachila, o față de masă pe pistol, în preț de 10 cor. Dna Silvia Maior 24 cor. Nicolae Bugner și soția sa Parashiva, perdele la ușile altarului. Primească marimonoșii donatori mulțămitele noastre. Dumneștii să le respătească în belșug. Șorocștin, la 5 Februar 1906. — *V. E. Maior*, preot gr.-cat.

— Fruntașii economi Ioan Gugia și Dimitrie Beg, au cumpărat pe sama bisericii noastre gr.-cat. din Zorlențul-mare un

policandru frumos de sticlă, în preț de 170 cor. Dumneștii să le scrie această faptă creștinească în cartea vieții, și să le-o respătească din bogăția darurilor sale. Zorlențul-mare, la 10 Februar 1906. — *Iosif Popa*, preot gr.-cat.

— Pentru cumpărarea unui rând de vase sfinte au donat: George Poruț 2 cor. 60 fl. Vasile Suciu 40 fl. Maria Poruț 28 fl. Monica Iacob 1 cor. 66 fl. Veronica Circa 2 cor. Nicolae și Veronica Brudan 40 fl. Văd. Maria Brudan 1 cor. Ioan Poruț 1 cor. Văd. Maria Circa 3 cor. Onisie Brudan 1 cor. 20 fl. Gligor Poruț 3 cor. 10 fl. Lucreția Marian 1 cor. Maria Spinean 8 cor. Andreiu Suciu 20 fl. Ioan Lup 20 fl. Sia Brudan 60 fl. Susana Brudan 40 fl. Sia Ciboc 60 fl. Isailă Cosma 1 cor. mai mulți inși 1 cor. 4 fileri. Gligor Brudan 40 fl. Filon Coman 40 fl. Turmașii de pe strada principală 6 cor. Onisie Iacob 1 cor. 10 fl. Vasile Brudan 10 fl. Nicolae Brudan 2 cor. Maria Fișca 40 fl. Vasile Circa 2 cor. Vasile Brudan 1. Inonaș 1 cor. Iosif Poruț 20 fl. Preotul 6 coroane. Cu totul 49 cor. 28 fileri. Credincioasa Maria Circa, a donat pe sama sfinte bisericii o s. Evanghelie nouă cu litere latine, în preț de 25 cor., iar Petru Poruț, a dăruit o cruce de mână din argint de china, în preț de 14 cor. Primească marimonoșii donatori și pe calea aceasta mulțămite noastre. În numele curatoratului bisericesc: Nandra, la 9 Februar 1906. — *George Spinean*, preot gr.-cat.

Din Arhidieceză. *Dr. Vasile Suciu*, profesor de teologie, a fost numit asesor la tribunalul matrimonial de a II. instanță pentru arhidieceză.

Hymen. Anunțăm cu bucurie cununia dnei *Emil Gârleanu*, redactorul simpaticii reviste „Făt-Frumos“ cu dsoara *Marilena Voinescu*, care se va celebra Duminecă, în 12 Februarie v. 1906. în Bărlad. — Dorim toată fericirea!

— *Mihail Juga*, cleric absolut și *Mărioara Birlea*, anunță cununia lor, carea s'a celebrat în 22 Februar n. 1906. în biserica gr.-cat. din Berbesci.

— *Augustin Caba*, cleric absolut și *Veturia Cupșa*, anunță cununia lor, care s'a celebrat în 22 Februar, în biserica gr.-cat. din Hereclean.

Fondurile arhidiecezane. Se constată primirea următoarele contribuiri:

Pentru *Masa studenților*: Ioan Hossu, Milaș, 4 cor. David Deac, Pâclișă 2 cor. Toma Furdu, Logig, 10 cor. „Zărândeană“ 20 cor.

Pentru *fundul subsidiar al preoților*: Toma Furdu, Logig, 10 cor.

Blaj, 23 Faur n. 1906.

Casa centrală arhidiecezană.

Adunările oprite. Loviturile domniei absolutistice, încep a plesni prin țară. — Ministrul de interne Kristoffy, din imputernicirea sfatului tuturor ministrilor, — a dat poruncă la toate căpeteniile administrației din țară, că de aci încolo, până la altă rânduială a lui, să nu mai lase să se țină nici un fel de adunări de popor, de „alegători“, sau de ori-ce fel.

Din America. În nrul 6. din „Românul“ confratelui Epam. Lucaciu, dăm peste următoarea glumă plină de spirit: Doi Irlandezi lucrau la o petrarie, pe când unul din ei căzu în o groapă adâncă. Celalalt spăriat s'a apropiat de marginea groapei și a scigat: „Jim ești mort de tot? dacă ești mort, răspunde.“ Jim i-a răspuns din fundul groapei: „Nu-s mort Tom, numai mi-am pierdut grainul.“

Dela societatea meseriașilor. Duminecă în 25 Februar societatea meseriașilor din loc, aranjează convenire socială împreună cu cântări, declamări și jocuri sociali. Con-

venirea va fi în sala rezervată dela otelul Coltor. Începutul la 7^{1/2} oare sara. Prețul de intrare: de persoană 40 fileri.

Dela 1 Maiu n. direcția căilor ferate, a hotărât să introducă clasa III. la trenurile accelerate, fiind constatat, că 85% din călători folosesc clasa aceasta.

Petrecheri. Tinerimea română din Budapesta, aranjează sub patronajul ilustrilor domni: Dr. Iosif Gall. Dr. Alesandru Mocsonyi de Foen și George Szerb. cu concursul d-soarei Valeria Pop, și al domnilor Sigismund Sida și Ernestin Lengyel de Bagota, în favorul societății „Petru Maior“, în 8 Martie n. 1906. în sala mare dela „Magyar tisztviselők országos egyesülete“ un concert armat de dans.

Mulțămite publică. Cu ocaziunea baletului Reuniunii femeilor din loc, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Silvestru Nestor, prof. 5 cor. Dr. Al. Pop, medic 2 cor. George Vlasa, preot militar. Eger 5 cor. Ioan Negruțiu, prof. 5 cor. N. Bătașcu, notar 2 cor. Dr. Iuliu Maniu, adv. 15 cor. Iosif Orga, compt. Jibău 3 cor. Dr. Dănilă Sabo, adv. 5 cor. Dr. Laurențiu Nestor, adv. 5 cor. Carol Nagy, hotelier 5 cor. Hie Mircea, pantofar 1 cor. Turturora le exprimă cele mai adânci mulțămite. — *Comitetul.*

† **Ioan Papp de Szatmár**, protopopul districtului Boros-Sebeș, paroh în Bocșig, după scurte dar grele suferințe, provăzută cu s. taine ale muribunzilor, a repausat la 17 Februar 1906. în etate de 69 ani, la 43 de ani ai preoției și ai fericitei sale căsătorii, lăsând în jele profundă pe soția sa, pe cinci fice și un fiu al său. Fie iertatul, au fost un preot adevărat, și un adevărat părinte a poporului. Preoțind în Bocșig 42 ani, în acest restimp a reorganizat total această comună, a pătruns la inima poporului într-o atâta, cât va trece această generație, dar numele lui se va pomeni de credincioși, ca un adevărat părinte al poporului. La înmormântarea lui săvârșită în 19 crt. au fost de față cu drept cuvânt toată comuna, mic și mare, tinăr și bătrân, fără deschilinire de națiune și religione. Lacrimi curgeau din ochii întregii mulțimi, când șasă preoți începură duioasele cântări ale înmormântării. În cât părea, că nu numai soția și familia, ci întreaga comună și-a pierdut pe părintele lor cel adevărat, dela care atâtea bune povățuiri și îndreptări au avut, încât o așa jale generală rar să mai poate vedea. Fie dovedă, că repausatul preot, și-a împlinit chemarea sa, cu multă conștiință și cu o adevărată iubire de neam.

Odihneasă în pace!

Oroloage de aur și argint și tot soiul de obiecte din aceste metale se pot afla și cumpăra cu toată încrederea dela firma IULIUS ERÖS din SIBIU, care atât în executarea serviciului, cât și a prețului merită toată considerarea. De ce să umblăm după lucruri rele pe airea, când celea bune le aflăm la noi acasă? (5)

Dacă copilul

cărnia trebuie să-i dai medicină, o ia bucuroș, poți să fii sigur, că efectul medicinei e cu mult mai sigur ca și în cazul, când copilul nu ia buetros medicina. Aceasta să poate observa cu deosebire la *Emulsiunea de Scott*, care e un preparat gustos și ușor de mistuit. Să pregătește din ulei de ficat de pește și din var și hypofosfizi de natriu. *Emulsiunea de Scott* să folosește cu deosebire cu rezultat bun la morburii de copii. — Contribue mult la creșterea și întărirea copilului.

Pescarul cu batogul cel mare este semnul de garanție al procedurii veritabile a *Emulsiunii lui Scott*.

Să poate afla în ori-ce apotecă.

Trimițându-se 75 fleri, și provocându-se la „Unirea“, primește sic-care franco o sticlă de mustră dela

Dr. BUDAI EMIL,
farmacia orașului

BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul unei sticle originale costă 2 cor. 50 fl.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Hipnotismul.

(Continuare).

II. *Urmările contrare moralei.* 1. Prima urmare antimorală a hipnotismului este: *perderea voluntară a conștiinței.* Hipnotizatul, pe cum știm, nu mai are judecată și voință proprie. El face tot, și numai aceea, ce dispune hipnotizatorul. El nu-și mai poate împlini datorințele; și dacă îi dispune hipnotizatorul, comite și fapte neiertate. Și aci stă nemoralitatea. Pentrucă omul nu e obligat numai la atâta, ca să îndeplinească unele lucruri, iar altele să le încunjure; ci e obligat și la aceea, ca să nu se pună în imposibilitatea de a-și putea împlini datorințele. De aci provine și nemoralitatea beției.

Știu, că medicii hipnofili vreau să excuze hipnotismul cu somnul produs de cloroformiu. — Dar asămănarea aceasta nu stă. a) Pentrucă nici somnul cloroformic nu e permis de cât numai în caz de necesitate, și pe lângă cautelele de lipsă. β) Pentrucă în somnul cloroformic omul nu face nimica: nici bine, nici rău; pe când în cel hipnotic, hipnotizatul e activ peste măsură, — se înțelege că la comanda hipnotizatorului.

A doua scuză a medicilor acelora e, că: Omul în hipnoză are încă uzul rațiunii; și pe lângă aceea nu poate fi hipnotizat nime în contra voinții sale.

Răspund. Întâi, în ce privește uzul rațiunii, medicii nu sunt de acord, în admiterea lui. Unii îl admit întreg, alții numai în parte, iar alții de loc. Și de bună samă, că în cazul hipnozei perfecte, omul nu mai are uzul rațiunii. — Dar să-l admitem. Omul încă tot n'ar avea folos de el, pentrucă hipnotizatul trebuie să lucre după comanda hipnotizatorului, *chiar și în contra voinții sale.* Martor este medicul vaporului Friedland. — În locul al doilea, în ce privește *consimțământul* individului, spre a fi hipnotizat, — nu e adevărat, că s'ar recere totdeauna *consimțământul* acestuia. Căci noi avem cazuri de hipnotizări involuntare, ori în somn; și aceasta o presupune și ordinațiunea ministrului reg. ung. de interne, când dispune, că hipnotizările să nu se facă fără de învoirea subiectului. Dar să presupunem, că ar fi necesar *consimțământul* individului; prin aceasta tot nu s'ar spăla hipnotismul de pata nemoralității. Pentrucă *consimțământul* acesta ușor se poate obține, dela persoane tinere și curioase, și mai cu samă în intruniri de prietini. De unde urmează, că pedeca aceasta a nemoralității: *consimțământul*, chiar și dacă ar fi, n'ar avea nici o putere.

2. A doua urmare nemorală este *dejosirea caracterului.* Pentrucă schimbarea caracterului și dejosirea lui, care se arată în decursul hipnozei, poate să se perpetueze prin repetiția hipnotizărilor. Și deja toți au arătat, zice Lombroso, că oamenii hipnotizați tare ușor devin *falși, nemorali*, ori cel puțin *debili*, așa, că ei cedează foarte ușor chiar și la presiunile cele mai mici, nu numai ale hipnotizatorului, ci și la ale altora. Și aceasta e natural. Pentrucă omul care se hipnotizează mai de multe ori, se alterează, și începe să nu mai meargă pe picioarele proprii, ci după comanda altuia, nu numai în hipnoză, ci și după aceea. Acesta a și fost motivul pentru care ministrii de războiu ai Franței au oprit hipnotizarea soldaților, căci în cazul acela, ziceau ei: Armata noastră ar deveni histerică.

De altmintea fie pentru toți aceștia raportul profesorului *Vizioli* dela universitatea din Neapol. El încă fusese chemat la consiliul sanitar regnicolar al Italiei. Membrii consiliului apoi, luând în considerare auctoritatea lui, l-au însărcinat cu referada. Întrinsa el întrebă pe membrii consiliului în modul următor: „Veți sfătuți voi, ca în numele moralei publice să se continue cu intrunirile acelea (hipnotice), cari să pregătească și să străformeze muierile noastre în tot atâtea femei indiane infectate de *latah*, pentru cari e de ajuns un semn, o privire ori un cuvânt, ca o muere de 55 de ani să se poarte ca o histerică de 20 de ani?” — „Veți sfătuți în fine să se continue intrunirile acelea, în numele civilizației, libertății și al progresului, ca să vedem tinerimea noastră în mănieri și datini de indiani, ori infectată de *jumping*, popoare de o morală și inteligență de jos?” 1) Tot în direcția aceasta vorbește și *Dr. Lapponi*. 2)

1) *Latah* este un morb, ori un fel de îndrăcire al muierilor din India. Cele ce sunt cuprinse de morbul acesta, nu mai au nici un simț de rușine. Nu se mai iea în socotină etatea, nu se iea poziția socială, nu se iea nimica. *Jumping*, iarăși este un fel de morb ori îndrăcire din America. Cei ce sunt cuprinși de morbul acesta se adună prin păduri, bărbați și mueri, tineri și bătrâni, și acolo comit tot felul de orgii, cari nu se pot descrie.

2) Op. cit. pag. 200 nr. 2 și pag. 208 nr. 5.

3. A treia urmare imorală sunt *înșelăciunile și imoralitățile*, câte se comit, ori se pot comite în hipnoză. Căci într'insa hipnotizatul ascultă orbiș de hipnotizator; acesta poate să-l convingă despre ce voește; poate să-i sugestioneze: să-și uite sugestia hipnotizatorului, etc. Scurt. Toate se pot face, câte numai voiește hipnotizatorul. Și durere avem mai multe cazuri de înșelăciuni și imoralității. Acolo este cazul deputatului *Catello Fusco* cu Paolo Conti, pe care l-am văzut. La acesta mai adaugem următoarele: a) Cazul fetei *Gabriella Bompard*. Ea era de totului tot sugestionabilă, și ajunsese în posesiunea unui hipnotizator, de caracter dubiu, cu numele *Eyraud*. Acesta apoi îi sugestionează să-i aducă pe un anumit Gouffé, pe care voia să-l omoare. Pe cum i-a sugestionat, așa a și făcut. Gouffé a fost omorât, luând partea la omorul lui și fata Gabriella. Cazul acesta, petrecut în Franța. Il istorisește Schaffer. 1) b) Cazul cu baroneasa *Zedlitz* din Saxonia. Pe baroneasa aceasta, avută și cu viață nepătată, un anumit șarlatan, *Czynski*, o seduse prin sugestionări să se mărite după el (1893). 2) c) Cazul lui *Liegeois* cu o muieră. El îi sugestionase în hipnoză, că ea i-ar datori cu 1000 frcs, și de aceea i-a și dispus, ca în ziua următoare la 4 oare d. a. să vină la el, să subscrie cambiul. Așa s'a și întâmplat. În ziua următoare, la oara fixată, se și prezentă muieră, cu toate că nu era datoare nimica. La început se opuse în câțva, apoi subscrie cambiul. 3) — Las la o parte cazurile murdare: alui *Castellan* cu *Josefina Hughes* în Franța; și a dentistului *Lévy* din Rouen (1879) cu o fată; pe cum și alte cazuri de soiul acestora.

Articolul VII.

Cauza eficientă a fenomenelor hipnotice.

Fenomenele hipnotice inferioare, pe cum am văzut, pot fi fenomene curat naturale, și se pot explica pe cale naturală, cele superioare însă — de cumva există —, și în special cele *curat superioare*, iar nu și cele trei dintâi, pe cari le-am numit *mijlocii*, nu se pot explica pe cale naturală, ci trebuie să intrevină la îndeplinirea lor ceva cauză externă și inteligentă. Am zis: a) că nu se pot explica pe cale naturală, pe cum am și văzut în articolul V, pentrucă lipsește cu totul proporția dintă cauză și efect. Am zis: b) că la îndeplinirea lor trebu să intrevină ceva cauză externă și inteligentă. Căci dacă ele nu pot fi produse de puterile hipnotizatului; iar de altă parte sunt fenomene, cari presupun inteligentă, — căci e vorbă de: *vederea și spunerea de lucruri și persoane din locuri depărtate, și de apariția unei persoane înaintea alteia; de: manifestarea anumitor idei și cunoștințe, pe cari mai înainte hipnotizatul nu le-a avut, și nici nu le-a auzit; de: cunoașterea cugetelor, și de: hipnotizarea și comunicarea hipnotizatorului cu hipnotizatul, fără de acte externe, numai prin voirile interne;* — prin urmare ele trebuie să fie produse de o cauză externă și inteligentă.

Cauza aceasta însă nu poate fi Dumnezeu. a) Pentrucă e sub demnitatea Lui, ca El să vină în intrunirile hipnotice de distracție, de multe ori nu pe deplin morale, și acolo să ne distragă prin fenomenele hipnotice. b) Pentrucă nu se poate admite, ca Dumnezeu să asculte de hipnotizator, de câte ori voiește el să dea probe de fenomene hipnotice superioare. c) Și cu atât mai vartos nu se poate admite aceasta, pentrucă hipnotizatorul și hipnotizatul, în cele mai multe cazuri, sunt persoane necredincioase, nemorale, iar fenomenele hipnotice le fac cu scopul: ca să se tragă la îndoială minunile Domnului Hristos, și să se șteargă ori ce lucru supranatural. d) Pentrucă fenomenele hipnotice nu sunt constante. Vreau să zic: însănătoșerile hipnotice nu duresc mult, omul cade din nou în boala ce a avut-o, ori de nu, de multe ori se schimbă o boală cu alta. e) Pentrucă urmările hipnotizării și a faptelor hipnotice sunt antihigienice și nemorale, pe cum am văzut.

Faptele hipnotice superioare nu pot fi produse nici de ingerii buni, și nici de sfinți. Pentrucă ingerii buni și sfinții, încă nu se pot degrada la fenomenele acelea, din aceleași motive, pentru cari sunt imposibile pentru Dumnezeu.

(Va urma)

1) La, Szilvek op. cit. pag. 240—241.

2) Szilvek pag. 248—252.

3) Ibid. pag. 259.

„Foița”-foilor noastre.

(Continuare și. Anu).

Tot în păcatul acesta se învârtă și „Foaia Poporului” din Sibiu, care își acopere atâta hârtie cu anecdote rău ticluite de multe ori.

Așteptăm îmbunătățirea foiții mai ales dela foile populare, tocmai de aceea ne-am luat îndrăzneala, nu păcătoasă altcum, căci n'ă facem cu gând răutăcios, de a le usăciuni cu observările de față.

Un lucru trebuie să se știe: foile populare trebuie să răspândească, în locul cel dintâin, cunoașterea literaturii bune și românești în straturile poporului dela sate, — și numai în locul al doilea, dacă le îngăduie puterile, să crezeze, dar numai ceva bun și moral. Cei ce dau spre cetire poporului dela sate bucăți obscene, lipsite de cinstea și de felul de gândire al celui ce le citește, aceia săvârșesc unul din cele mai mari păcate. Dela cei ce cârmuiesc foi populare, se așteaptă să nu pătimească de boala vânării după originalitate. Poporul are lipsă de pâinea bună și nestrictă a învățaturii drepte și românești, și nici de cum de marfa proastă, ce i-o vând, ca a lor proprie, unii și alții.

Tot în acest chip n'ar strica o îmbunătățire nici în foița celorlalte foi multe, prea multe, ce le avem. Din foile noastre vezi, simțezi, că lipsește ceva, acel ceva, pe care îl cere sufletul nostru, bun și ne-pângărit, — care nici de cum nu poate fi săturat cu atâtea vorbe și opaguri, ce privesc tot lucruri și treburi, ce n'au, de cele mai de multe-ori nici o legătură cu noi. Ziaristica e chemată, se sfarme îndoljile din suflet, să deschidă orizonturi noi și sănătoase, să samene în inimile tuturor, sămburele puternicelor curente de renaștere, ce euceresc tot mai mult, și tot mai întins inimile celor buni; ziarele ar trebui să fie ca niște prisme, de pe care să se resfrângă în toate colțurile pământului, locuit de oameni de ai noștri, razele curățitoare, razele aducătoare de primenire și înviere a curentului celui mai puternic și mai întemeiat pe viața și pe sufletele noastre, a curentului românesc, ce ne vine dela cei mai luminați frați de dincolo.

Făcând aceste smerite constatări, — cari nu se poate zice nici de cum, că se isprăvesc aici — nu vrem să dăm prilej nimănui de a arunca, asupra acestei foi, piatra bărfelilor. Prin aceasta, că scoatem la iveală scăderi obstestii, nu vrem să ne spalăm mâinile noi înșine de aceleași ori-de alte scăderi.

Petru Suciu.

Papa și dreptul primev al bisericei răsăritului.

La anul 1652. Dănilă M. Panonianul tipări la Târgoviște „Îndreptarea legii cu Dumnezeu, carea are toată judecata arhierască și împărătească, de toate vinile preoțești și mirenești, pravila a sfinților Apostoli, acele 7 săboare și a toate cele nămeșnice. Lângă aceste și ale sfinților dascăli a lumii: Vasilie, Timotei Nicolae, Teologia dumnezeieștilor bogoslovi”.

Fiuud această carte un codice de legi, cel mai vechiu în limba română, este de interes pentru noi usiții cu biserica Romei, se știm ce se cuprinde în ea, referitor la Papii dela Roma.

În partea primă numită *îndreptarea legii*, pe cum și în partea a doua, unde se espune pe scurt istoricul celor șapte sfinte și a toată lumea săboară, pe cum și a celor locali, când și pentru ce s'au făcut, aflăm, că la săborul dela Nicea I. era mai mare *Silvestru și Iulie dela Roma cea veche sau bătrână*, iară la săborul dela Târgigrad I. se zice: „*peste puțin sosi și Damas dela Roma cea veche, decia ce porunci acest s. săbor, toate le isprăvi acel sfânt Damas.*”

Asemenea la săborul din Efea, era mai mare Chiril dela Alesandria, ispravnicul alui Chelstin al Papei dela Roma cea veche. La săborul IV. din Halchedon, era mai mare Anatolie Târgigradeanul și Maxim Antiochianul și Paschasiu și Luchiasie, episcopi cu VoniŃantie, preotul în locul *Preasântului Leo Papa dela Roma cea veche, carele avea mare slavă și multă nevoiță și rămână pentru Blagovestenie, și acest sfânt Papă nu trimise numai pe aceștia ispravnici, ce încă și Postanie (epistolă) minunată trimisă, cu căreă întâria pe sfântul săbor și lucrările lui, și chemară dumnezeiești părinți al acelu săbor, pe acea Postanie: Stîlpul Pravoslaviei.*

La săborul al V-lea dela Târgigrad II-lea era și *Vigilie Papa dela Roma în Târgigrad și ori-ce porunci acest sănt săbor, el toate le întâri și le pecetlîu, adecă dreptele, credincioasele și mântuitoarele porunci și Pravile, carele se făcuse la Halchidona și la celelalte sfinte săboară.*

La săborul al VI-lea, constantinopolitan al 3-lea în locul s. Agatone, papa dela Roma era Teodor și George, preoți cu ierodiaconul Ioan.

La săborul VII. dela Nicea II-lea al sfântului Adrian, papa dela Roma, ispravnic era Petru, protopopul s. bisericei dela Roma și Petru, preot și egumen dela mănăstirea al s. Savei dela Roma.

Ce privește titulatura Papei din partea arhierieilor, când îi scriu, era următoarea: *Preafericitului și Preasântului și tocmai ângerilor întru Hristos, Părintele Părinților și stăpân a toate adevăritele apostolești biserici, ca niște robi fie, înainte căzând, sărutăm urmele picioarelor*

Măriei și Preasfinței Tale Putere și Domnie.

Din cele până aci espuse, străluce adevărit învățătura bisericei primeve răsăriteane despre Papii dela Roma cea veche. Îi numește sfinți, prin ce se arată viața lor nepotată, li-se atribue dreptul de a președe în conciliile ecumenice în persoană sau prin delegați, a întări decisele acelor concilii (săboară), a fi mai mare, decât toți: *Părintele Părinților și capul bisericei: stăpân a toate adevăritele apostolești biserici, iară diferința cea mare de potestate: Putere și Domnie se denoată și mai chiar prin cuvintele: ca niște robi, fie înainte căzând sărutăm urmele picioarelor Măriei și Preasfinței Tale; se asemănă adecă relațiunea dintre Papi și ceialalți arhieriei cu cea dintre Domn și servi, — și cum-că acestea nu au fost numai prerogative de onoare, ci și de jurisdicție, se vede și mai clar din partea a doua, din Xomocanon.*

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Făt-Frumos”, Nr. 10—11. cu următorul sumar: A. C. Cuza, Naționalitatea în artă (urmare și sfârșit). — Corneliu Moldovan, Dunărea (poezie). — Fatma, Fără soare. La mare (poezii). — N. Dunăreanu, Suflete bune (schită). — N. Beldiceanu, Taina (povestire). — E. Ciuchi, Sonet. — E. Cronica.

Posta redacțiunii.

„Martirii necunoscuți” nu coresponde, e o îngrămădire de chestiuni, de consfățiri, de multă vorbă fără rost, cari toate fac impoșibilă de-vălire a ori-cărei acțiuni. Voind a descrie tablouri și crâmpeie din viața țărănească, folosiți limba și simplitatea în descriere, decopind această viață după realitate, iar nu forțând o descriere, care stă departe de realitate. Dacă doriți să vă reînapoiam manuscrisul, avisați-ne.

A. P. în B. Să poate face tot ce dorești. Vei trimite tot manuscrisul, și ți-să va da răspuns precis. Dacă povestirea e potrivită pentru ambele clase de cetitori, ea va avea desfacere.

Posta Administrațiunii.

Am primit și cuităm abon. dela:

Iernot pe timpul din 1/5 1905 până în 1/5 1906. Cap. Mănăstir pe 1903. Vad (Maramurăș) pe 1900 sem. I. Szamos-Dob pe 1900—1902. Betfia pe 1905. Reun. Ticvanul-mare pe 1906 sem. I. Unimăt pe 1905 sem. 2-lea. A. E. Kerillă pe 1906 sem. I. Ruduș pe 1906 sem. I. Jiu-Coroiesteni 1906 sem. I. Győ-Dănuș pe timpul din 12/5 1904 până în 12/5 1905. Abrud pe 1906. Berind pe 1904 sem. 2-lea și 1905 sem. I. — Drept quită servește recepisa postală și quitarea prezentă. Tasná-d-szilods pe an. 1906 Săbad pe 1905. Uioara pe 1905. A. M. Birchis pe 1906. Grid pe 1906 sem. I. Binevoiti a regula și anii 1895—1904 cu Șercaia. Craiudorol pe 1905. Dr. I. P. Lugoș pe 1906. Dr. V. M. Sasca-mont. pe 1905 sem. al 2-lea. Acăș pe 1905 sem. 2-lea. Barul-mare pe 1905. Budinș pe 1906. Mediaș (distr. Sătmar) pe an. 1905. Tr. Craena & Vălcău pe 1906 sem. prim. Vereșmort (p. Borhid) pe 1906 sem. I. Săcărâmb pe 1906. Ceialalți bani sau străpus destinațiunii lor.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa

Cumpărați!

Cumpărați!

„Calendarul Unirii” pe anul 1906.

ediția, care costă 30 fil. + 10 fil. porto.

Ediția avută s'a epuisat.

FLORICELE DE CÂMP,
schițe ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroandă.

Cărți de rugăciuni:

a V. ediție
ACATISTERIUL sau carte ce
cuprinde în sine rugă-
ciuni pentru pietatea fiecărui
creștin. Revăzut și completat. —
În rugăciuni această carte e un
adevărat mărgăritar sufletesc, o
carte foarte potrivită pentru
fiecare. — Costă leg. 1 cor. +
10 fl. porto.

Tatăl nostru Carte de rugăciuni
împreună cu Răs-
punsurile dela s.
Liturgie, cu Troparele și
Condacele învierii și ale
sărbătorilor de peste an,
și Troparele morților. Pre-
țul 32 fileri.

ACATISTUL MIC,
sau carte ce cuprinde în sine
rugăciuni către Preasf. Năs-
cătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Luceafărul

Institut de arte grafice și editură, Budapesta
IV. strada Melnar Nr. 10.

Editează:

„Luceafărul“

revistă pentru literatură și artă, cea mai răspândită
și îngrijită revistă ilustrată românească. Apare de
2 ori pe lună, având de colaboratori cei mai
distingi scriitori români.

Directori: A. Ciura, O. Goga, O. C. Tăslăuanu.

Abonament:

Ediția simplă:	Ediția de lux:
1 an 12 cor.	1 an 20 cor.
6 luni 6 cor.	6 luni 10 cor.

Pentru preoți săraci, învățători și studenți:
1 an 7 cor.

„Nue lușă“

revistă umoristică și satirică ilustrată. Apare în
mărime de cel puțin 12 pag. ilustrate bogat.

1 an 8 cor.	6 luni 4 cor.
Pentru preoți săraci, învățători și studenți:	
1 an 6 cor.	6 luni 3 cor.

Volume ed. „Luceafărul“

O. GOGA:	Poezii	2 cor.	—	fil.
	(ed. de lux)	8	„	„
I. AGĂRBICEANU:	Dela Țară	1	„	50
I. CIOCĂRLAN:	Trailul nostru	1	„	50
A. CIURA:	Icoane	1	„	20
Z. BĂRSAN:	Ramuri	2	„	—
M. GORKII:	Nuvele	1	„	—
RÉVAI K.:	Coșbuc költeményei	1	„	50

— Porto pentru 1 volum 10 fil. —
„Illustrate“ cu motive românești, seria de 20
bucăți 1 cor. 20 fil. franco.

„Conceptiunea Mariei“ — „Madona Sixtină“,
două tablouri artistice, franco, 1 cor.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. Benhur sau zilele lui Mesia, de
Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. M. Eminescu. Studiū critic —90
3. Câte-va momente din ince-
puturile bisericii rom. de
C. Anner —20
4. Nume de familie la românii
din Ungaria, de A. Viciū. —12
5. Din viața lui I. Micul de
M. Străjan —16
6. Albertina. Povestire de
Dr. V. Bojor. —30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite
p. I. II. 3-40
8. Cele douē fețe ale lumii de
Nicu —30
9. Ziua Deșteptării de Aurel
Fodor —16
10. Cele două conștițe, pieză
teatrală în 5 acte, trad. de
Simion Zehan —40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10
Nrii, îi primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
crudo 6 cor.
legat 9 „
Pe hârtie velină consistentă:
crudo 5 cor.
legat 8 „

Cruce sau stea dublă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și inviorează pe lângă garanță:
reumă, astmă, (respirație grea), **insomnie**
viveirea urechilor, auzirea grea, epilepsie,
nervositate, neapetit, gălbinare, durere
de dinți, durere de cap, impotență, in-
fluență, precum și ori-ce morb de nervi.
Morbosul, care nu se vindecă în timp de
45 de zile folosind aparatul de sub Nrul
88503, își reprimește banii numai decât.
Acolo unde n'a folosit nici un medicament,
cercați aparatul meu; sum convins despre
sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburī vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburī mai ușore.

Spediția centrală de vânzare îl trimite
în țară și străinătate cu rambursă, sau
dacă banii se trimit înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.
16 (42—52)

Julius Erös.

Sibiu (Nagyszeben) strada
Cisnădiei 3.

Tot felul de oroloage, juvaere din aur și
argint, — tăcămuri din argint, recușite
de aur și argint pentru biserici.

☞ Cel mai mare deposit din Ardeal ☞
Mare deposit de sticle măritoare,
ocheane și binocle

Comandele se eșecută numai
pe lângă rambursă.

Reparările se eșecută prompt și eștin.
Cumpăr eventual schimb cu cel mai
mare preț curent obiecte vechi de aur
și argint și petri scumpe.

☞ La cerere trimit franco și gratis
Prețourant ilustrat. ☞

Nr. 3016. F. Orologiu cilindru re-
montoir din argint, cu acoperișuri
duple de o construcție puternică și trai-
nică, costă 7-50 coroane.

(5) 19—52

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fierț.

Din cauza imbulzelel prea mari a marfel
trimit în totă lumea renumita și de totă lumea
plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe,
6 linguri de masă, 12
lingurițe de cafea, 6 cu-
șite de desert, 6 furcu-
lițe de desert, 1 lingură
pentru supă, 1 lingură
pentru lapte, 2 luminări
elegante pentru salon,
tote din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător pri-
mesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și din-
lăuntru) despre calitatea căruia primese garanță
pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă
ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

☉ Săpun de toaletă ☉

pregătit din: trandafiri, lillie, viole, resedă,
jasmin, lăcrămiore.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica
cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezeredy 3.